

Ny udenlandsk Literatur.

Ewiger Krieg: Studien eines deutschen Offiziers. Berlin 1885 (Verlag von Fr. Luckhardt). VIII + 148 S.

Naar en Bog som denne sendes til Anmeldelse i et »Nationaløkonomisk Tidsskrift«, maa Meningen vel være, at den har Berøringspunkter med Tidsskriftets Formaal, og at disse ønskes fremdragne.

Skulde man billige Forfatterens nationaløkonomiske Stade, maatte man imidlertid selv staa paa et lignende som Skriverhans (i Hostrups »Æventyr paa Fodrejsen«). Denne udbrudte Slave siger til Per: »Kan du ikke faa ind i dit tykke Hoved, at naar ingen vil være Tyv, saa blive mange Mennesker brødløse?« Og han udvikler nærmere, hvor megen Næring manges Haandværker har for Tyvenes Skyld, f. Ex. Klejnsmeden.

»Ak, thi hans Nøgler, hans Laase og Slaer
af Mode gaar«,

hvis det ikke længer blev nødvendigt at gjemme noget under Laas og Lukke;

»saadan man frømmer sit Lands Industri
ved Langfingeri«.

Hvor vidt nu »ein deutscher Officier« staar over Skriverhans som Nationaløkonom, vil kunne dømmes af et Par Prøver (i ordret Oversættelse).

Ny udenlandsk Literatur.

Ewiger Krieg: Studien eines deutschen Offiziers. Berlin 1885 (Verlag von Fr. Luckhardt). VIII + 148 S.

Naar en Bog som denne sendes til Anmeldelse i et »Nationaløkonomisk Tidsskrift«, maa Meningen vel være, at den har Berøringspunkter med Tidsskriftets Formaal, og at disse ønskes fremdragne.

Skulde man billige Forfatterens nationaløkonomiske Stade, maatte man imidlertid selv staa paa et lignende som Skriverhans (i Hostrups »Æventyr paa Fodrejsen«). Denne udbrudte Slave siger til Per: »Kan du ikke faa ind i dit tykke Hoved, at naar ingen vil være Tyv, saa blive mange Mennesker brødløse?« Og han udvikler nærmere, hvor megen Næring manges Haandværker har for Tyvenes Skyld, f. Ex. Klejnsmeden.

»Ak, thi hans Nøgler, hans Laase og Slaer
af Mode gaar«,

hvis det ikke længer blev nødvendigt at gjemme noget under Laas og Lukke;

»saadan man frømmer sit Lands Industri
ved Langfingeri«.

Hvor vidt nu »ein deutscher Officier« staar over Skriverhans som Nationaløkonom, vil kunne dømmes af et Par Prøver (i ordret Oversættelse).

I Afsnittet om Krigens Forhold til Kunsterne siger han (S. 94), at »hele Vaabensmedekunsten er jo uden Krigen intet, den havde ej engang kunnet opstaa!« (mod vilde Dyr bruges der dog ogsaa Vaaben!). Og i Afsnittet om Krigens Forhold til Handel, Industri og Fabrikvæsen læses (S. 103): »Ikke alene indirekte, ved Understøttelse af Handelen, fremmes Industri og Fabrikvæsen ved Krigen; alt tilintetgjort maa dog frembringes paany« (man tænker uvilkaarlig paa Bastiats ironiske Opmuntring til at slaa Ruder itu for at give Glarmesteren noget at fortjene); »derhos maa meget gammelt og forældet falde, for at give Plads for det ny og formaalstjenligere« (kunde noget lignende ikke naas ved at afskaffe Brandvæsnet, for at der kunde blive større Ildebrande?), »Foretagelsesaanden befordres saaledes eminent« . . . Og han fortsætter: »Klædeindustrien og Læderindustrien er i høj Grad virksomme for Krigens Skyld; Geværfabrikerne, Krudt- og Patronfabrikerne med alt, hvad de fordrer, vilde uden Krigen næppe være i Stand til at udfolde videre Virksomhed; Jærnbane- og Vejbygningen befordres levende ved Krigen« (hvad vi her i Danmark har erfaret bl. a. ved at bygge en ny, meget kostbar Jærnbanebro ved Langaa i Stedet for den, som Fjenden sprængte i Luften 1864), »Kanonstøberierne og Projektilfabrikerne vilde med det sidste Skud definitivt gaa ind« (stakkels Krupp!) o. s. v.

Forfatteren betragter virkelig Krigens Gudinde som en af Menneskeslægtens største Velgjørerinder. Han haaber derfor, at hun skal leve evig. Hans Bog er en Lovprisning af den »evige Krig«. Titlen er aabenbart valgt med Flid som Modsætning til Kants »Zum ewigen Frieden«. Af denne Afhandling fremdrager han en hel Del Sætninger og stiller dem i Gabestokken. Den store tyske Tænkere behandles (Side 12—20) omtrent som en Skoledreng, der ej har kunnet sine Lektier, og bør læse om igjen. John Bright kaldes »Humanitetsfilister«. Den tidligere schweiziske Forbundspræsident Ruchonnet faar den Tale, hvormed han den 4. August 1884 aabnede Fredskongressen i Bern,

aftrykt med mange indskudte Bemærkninger, Udraabstegn og Spørgsmaalstegn. Fredsvennerne vil han latterliggjøre.

Ligesom Kant skrev Filosofi om Freden, har en »tysk Officer« aabenbart i Sinde at skrive Filosofi om Krigen. Uden Tvivl er hans Filosofi lige saa tynd som hans Nationaløkonomi, men kun den sidste foreligger her. Han trænger til en filosofisk Anmelder.

Ved sin Lovprisning af »den evige Krig« som Livskraften i Menneskeheden — ogsaa økonomiske — Udvikling skyder han langt over Maalet. En taknemligere Opgave vilde han have sat sig, om han havde indskrænket sig til at paavise, at det er en daarlig Økonomi at anskaffe slette eller slet ingen Vaaben, saa længe den mellemfolkelige Retssikkerhed er saa ringe; men at ellers Krig i det hele taget er uøkonomisk, og at det er bedre, saa vidt muligt, at forebygge Krig ved Voldgift, Neutralisering og lignende Fredsmidler end altfor udelukkende at sætte sin Lid til egentlige Krigsmidler, den raa Magts Virkemidler, i hvis Udfoldelse den lille Magt dog ikke i Længden kan hamle op med Stormagterne.

Fredrik Bajer.

Friedrich Engels, der Ursprung der Familie, des Privateigenthums und des Staats. Im Anschluss an Lewis H. Morgan's Forschungen. Zürich, Verlags-Magazin. 1884. (146 S.) (2 M.)

Morgan's »Ancient Society, or Researches in the Lines of Human Progress from Savagery, through Barbarism, to Civilization«, plus nogle efterladte Noter af Karl Marx, er Grundlaget for dette Skrift, i hvilket Gens-Institutionerne hos Irokeserne, i det gamle Grækenland, i Rom, hos Celterne og Tyskerne skildres. Meningen med Engels's Bearbejdelse af det er begribeligvis at rette et Angreb paa den moderne Stat, den bestaaende Familie- og Privatejendomsordning. De marx-engels'ske Konklusioner var paa Forhaand givne. Men at Engels her har forstaaet at operere med og at kombinere de præhistoriske Data paa en interessant og aandfuld Maade, erkjende vi gjerne. Om Paaalideligheden af de benyttede præhistoriske Data kunne vi ikke udtale nogen Mening.